

ประโยค ป.ธ. ๙
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

๑. ลำดับนั้น เธอพึงตั้งจิตไว้ตรงที่ที่ลมกระทบตามปกติแล้วให้มนสิการ
ดำเนินไปเกิด ฯ กัลมอัสสาสะปัสสาสะนี้ สำหรับคนจมูกยาว กระทบกระพุ่ม
จมูกเป็นไป ฯ สำหรับคนจมูกสั้น กระทบริมฝีปากบนเป็นไป ฯ เพราะฉะนั้น
เธอพึงตั้งจุดหมายไว้ว่า ลมกระทบที่ตรงนี้ ฯ แท้จริง พระผู้มีพระภาคเจ้าทรง
อาศัยอำนาจประโยชน์นี้แล จึงตรัสไว้ว่า คุณกรภิกษุทั้งหลาย เราไม่พูดถึง
การเจริญอานาปานสติ แก่ผู้ที่หลงลืมสติ ไม่มีสัมปชัญญะ ฯ

ก็แลภิกษุผู้ประกอบด้วยสติปัญญานั้น อย่าพึงแสวงหาลมอัสสาสะ
ปัสสาสะเหล่านั้นในที่อื่นนอกจากช่องว่างที่ลมกระทบตามปกติ ฯ เหมือน
อย่างว่า ชาวนา ไถนาแล้วปล่อยโคติดกันให้มุ่งหน้าไปสู่ท่าเลหากินแล้วพึง
นั่งพักอยู่ได้ร่ม(ไม้) ครั้นแล้ว โคติดเหล่านั้นของเขาก็รีบเข้าคางไป ชาวนาผู้ที่
เป็นคนฉลาด โครจะจับพวกมันมาเทียม(ไถ)ใหม่ จะไม่ตามรอยพวกมันเข้าคาง
ไป โดยที่แท้ จะถือเชือกและปลັกเดินตรงไปทำที่พวกมันลง(น้ำ)ที่เดียว
นั่งหรือนอน(คอย)อยู่ ครั้นแล้ว เห็นพวกมันเที่ยวตลอดช่วงกลางวัน ลงท่าลง
น้ำ ทั้งเช้า ทั้งค่ำกิน แล้วขึ้นไปยืนอยู่จึงเอาเชือกผูก เอาปลັกที่ม จูงมาเทียม(ไถ)
ทำงานต่อ ฉันทโค ภิกษุรูปนั้น ก็ฉันทนั้นเหมือนกัน ไม่ต้องแสวงหาลมอัสสาสะ
ปัสสาสะนั้นในที่อื่นนอกจากช่องว่างที่ลมกระทบตามปกติ แต่ควรฉวยเอา
เชือกคือสติและปลັกคือปัญญาไว้(ให้มั่น) ตั้งจิตไว้ตรงช่องว่างที่ลมกระทบ
ตามปกติ ให้มนสิการดำเนินไป(อย่างต่อเนื่อง)เกิด ด้วยว่า เมื่อเธอน้อมนิกอยู่
อย่างนี้ ไม่นานนัก ลมเหล่านั้นก็จะปรากฏ คุณโคทั้งหลายปรากฏตัวที่ท่าลงน้ำ
ฉะนั้น แต่นั้น เธอ พึงเอาเชือกคือสติผูกไว้ เทียมไว้ ณ ที่ตรงนั้นแหละ เอาปลັก
คือปัญญาแทง เพียรประกอบพระกรรมฐานรำไปเกิด ฯ เมื่อเธอ เพียรประกอบ
สม่าเสมออย่างนั้น ไม่ช้า นิमितก็จะปรากฏ ฯ อาจารย์บางพวกกล่าวว่า นิमितนั้น
นั้น หาได้เป็นเช่นเดียวกันสำหรับทุกคนไม่ ก็แต่ว่า จะปรากฏแก่บางท่าน

ประหนึ่งปุยนุ่นก็มี ประหนึ่งปุยฝ้ายก็มี ประหนึ่งสายลมก็มี ที่ก่อให้เกิดสัมผัส
แสนสบาย ฯ

๒. ก็แล ธรรมฐานนี้นั้น ก็อย่างเดียวกันนั้นแล ปราภฏต่าง ๆ กัน
ก็เพราะว่าพระโยคาวจรมีสัญญาต่าง ๆ กัน เปรียบเสมือนเมื่อภิกษุหลายรูปนั่ง
สาธยายพระสูตรกันอยู่ ครั้นภิกษุรูปหนึ่งเอ่ย(ถาม)ขึ้นว่า พระสูตรนี้ ปราภฏ
แก่ท่านทั้งหลายเป็นเช่นไร รูปหนึ่งตอบว่า ปราภฏแก่กระผมเป็นเสมือน
แม่น้ำใหญ่ไหลลงจากภูเขา อีกรูปหนึ่งแจ้งว่า สำหรับกระผม เป็นเสมือน
แนวป่าแห่งหนึ่ง รูปอื่นเผยว่า สำหรับกระผม เป็นเสมือนต้นไม้ที่เต็มไปด้วย
พวงผลเพียบพร้อมไปด้วยกิ่งก้านสาขา มีร่มเงาเย็น ความจริง พระสูตรนั้น
ก็สูตรเดียวกันนั้นแหละ ปราภฏต่าง ๆ กัน เพราะค่าที่ภิกษุทั้งหลายมีสัญญา
ต่างกัน ฉะนั้น ฯ เพราะกรรมฐานนั้น เกิดจากสัญญา มีสัญญาเป็นเหตุ มีสัญญา
เป็นแดนเกิด เพราะฉะนั้น จึงควรทราบว่าย่อมปราภฏได้ต่าง ๆ กัน เพราะมี
สัญญาต่างกัน ฯ ก็ในกรรมฐานนี้จิตที่มีลมอัสสาสะเป็นอารมณ์ เป็นจิตดวง
หนึ่ง จิตที่มีลมปัสสาสะเป็นอารมณ์ ก็เป็นจิตดวงหนึ่ง จิตที่มีนิमितเป็นอารมณ์
ก็เป็นจิตดวงหนึ่งแท้ ฯ ด้วยว่า ธรรม ๓ ข้อนี้ของผู้ใดไม่มี ธรรมฐานของผู้นั้น
(ไป) ไม่ถึงอัปปนา ไม่ถึงอุปจารแน่นอน ฯ แต่สำหรับผู้ที่มีธรรม ๓ ข้อนี้อยู่
(กับตัว) เท่านั้น ธรรมฐานจึงถึงอุปจารด้วย ถึงอัปปนาด้วย ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๙
แปล ไทยเป็นมคธ

๑. อถาเนน ปกติมุฏฺจวเสน จิตฺตํ จเปตฺวา มนสิกาโร ปวตฺเตตฺตพฺโพ ฯ
 อิมเ หิ ทีฆนาสิกสฺส นาสปฺภูํ ฆญฺเณนฺตา ปวตฺตนฺติ ฯ รัสสนาสิกสฺส
 อุตฺตโรฏฺฐํ ฯ ตสฺมาเนน อิมํ นาม จานํ ฆญฺเณนฺตํ นิมิตฺตํ จเปตพฺพํ ฯ
 อิมเมว หิ อตฺถวสํ ปฏฺิจฺจ วุตฺตํ ภควตา นานํ ภิกฺขเว มุฏฺจสฺสตีสฺส
 อสมฺปชานสฺส อานาปานสฺสตีภาวนํ วทามิตฺติ ฯ

ตาหิ จ ปน สติปญฺญาหิ สมฺนฺนาคเตน ภิกฺขุณา น เต
 อสฺสสาปฺสสาสา อญฺจตร ปกติมุฏฺจิกาสา ปรีเยตีตพฺพา ฯ ยถา ปน กสโก
 กสึ กสิตฺวา พลิตฺทเช มุญฺจิตฺวา โคจรมุขे กตฺวา ฉายาย นิสินฺโน
 วิสฺสเมยฺย อตฺส เต พลิตฺทธา เวเคน อฏฺวี ปวีเสยฺยํ โย โหติ เณโก กสโก
 โส ปฺน เต คเหตุวา โยเชตฺกามา น เตสํ อนฺนปทํ คนฺตฺวา อฏฺวี อาหิณฺทติ
 อตฺโข รัสสมิณฺจ ปโตทญฺจ คเหตุวา อฺชุกเมว เตสํ นิปาตฺนตีตฺถํ คนฺตฺวา
 นิสิตฺติ วา นิปฺชชตี วา อถ เต โคณเ ทิวสภากํ จริตฺวา นิปาตฺนตีตฺถํ
 โอตริตฺวา นฺหาตฺวา จ ปวีตฺวา จ ปจฺจตุตฺริตฺวา จิตฺเต ทิสฺวา รัสสมิยา
 พนฺชิตฺวา ปโตเทน วิชฺฌนฺโต อานตฺวา โยเชตฺวา ปฺน กมฺมํ กโรตี เอวเมว
 เตน ภิกฺขุณา น เต อสฺสสาปฺสสาสา อญฺจตร ปกติมุฏฺจิกาสา ปรีเยตีตพฺพา
 สติรสฺมี ปน ปญฺญาปโตทญฺจ คเหตุวา ปกติมุฏฺจิกาเส จิตฺตํ จเปตฺวา
 มนสิกาโร ปวตฺเตตฺตพฺโพ เอวํ หิสฺส มนสิกาโรโต น จิรสฺเสว เต อฺปฺภุจหนฺติ
 นิปาตฺนตีตฺถเ วिय โคณา ตโตเนน สติรสฺสมิยา พนฺชิตฺวา ตสฺมีเยว จานเ
 โยเชตฺวา ปญฺญาปโตเทน วิชฺฌนฺเตน ปฺนปฺปฺนํ กมฺมญฺจานํ อนฺนุญฺชิตพฺพํ ฯ
 ตสฺเสวมนฺนุญฺชโต น จิรสฺเสว นิมิตฺตํ อฺปฺภุจาทิ ฯ ตํ ปเนตํ น สพฺเพสํ
 เอกสทิสํ โหติ อปฺิจ โข กสฺสจि สุขสมฺมุสฺสํ อฺปฺปาทยมาณา ตฺลปฺิจู วिय
 กปฺปาสปฺิจู วिय วาตฺธารา วिय จ อฺปฺภุจาทิตฺติ เอกจฺเจ อาหุ ฯ

๒. ตลจ ปเนตฺ ขถา สมพหุเสสุ ภิกขุสุ สุตตฺนุตฺ สหุฌายิตฺวา
 นิสินฺเนสุ เอเกน ภิกขุณา ตุมหากํ กิทิสํ หุตฺวา อิทํ สุตฺตํ อุปฏฺฐาตีติ วุตฺเต
 เอโก มยฺหํ มหตี ปพฺพเตยฺยา นที วีย หุตฺวา อุปฏฺฐาตีติ อาห อปโร มยฺหํ
 เอกา วรราชิ วีย อญฺโฆ มยฺหํเอโก สีตจฺฉาโย สาขาสมฺปนฺโน ผลการภริตรุกฺโข
 วียาติ เตสํ หิ ตํ เอกเมว สุตฺตํ สลฺยณานานตาย นานโต อุปฏฺฐาติ เอวํ
 เอกเมว กมฺมฏฺฐานํ สลฺยณานานตาย นานโต อุปฏฺฐาติ ฯ สลฺยณํ หิ เอตํ
 สลฺยณานิทานํ สลฺยณาปภวํ ตสฺมา สลฺยณานานตาย นานโต อุปฏฺฐาตีติ
 เวทิตพฺพํ ฯ เอตถ จ อญฺลเมว อสฺสาสารมฺมณํ จิตฺตํ อญฺลํ ปสฺสาสารมฺมณํ
 จิตฺตํ อญฺลํ นิमितฺตารมฺมณํ ฯ ยสฺส หิ อิมํ ตโย ฐมา นตฺถิ ตสฺส
 กมฺมฏฺฐานํ เนว อปฺปนํ น อุปจารํ ปาปฺณาติ ฯ ยสฺส ปนิเม ตโย ฐมา
 อตฺถิ ตสฺเสว กมฺมฏฺฐานํ อุปจารณฺจ อปฺปนณฺจ ปาปฺณาติ ฯ
